

การตรวจสอบ หลังการตรวจปล่อย

นายประวิทย์ ตันติยาพงศ์
ผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการตรวจสอบ 1
กองตรวจสอบอากร กรมศุลกากร

ในอดีตการตรวจสอบทางศุลกากรเรามักจะเห็นภาพเจ้าหน้าที่ใส่เครื่องแบบประจำการที่ด่านศุลกากร หรือสนามบิน ปฏิบัติหน้าที่ประเมินและตรวจสอบสินค้าที่นำเข้ามาในประเทศ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรถูกต้องและปกป้องสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง เทคโนโลยีและการสื่อสาร ตลอดจนความตกลงเขตการค้าเสรี ส่งผลให้ ปริมาณทางการค้าเพิ่มสูงขึ้น ประเภทของสินค้าพัฒนารูปแบบอันหลากหลายอย่างรวดเร็ว และผู้ประกอบการต้องเผชิญกับการแข่งขันเป็นอย่างมาก พิธีการศุลกากรและการตรวจปล่อยสินค้าจึงจำเป็นต้องมีความสะดวกและรวดเร็ว เพื่อรองรับต้นทุนที่เกิดจากขั้นตอนการปฏิบัติงานและระบบโลจิสติกส์ ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถฝ่าวิกฤตที่เผชิญอยู่ในปัจจุบันและเตรียมพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กรมศุลกากรจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการค้า และการขนส่งในภูมิภาค และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

นอกจากนี้ ในช่วงการแพร่ระบาดเชื้อโควิด-19 การบริหารจัดการสินค้าบรรเทาสาธารณภัยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการลำเลียงสินค้าให้มีประสิทธิภาพ โดยที่องค์การศุลกากรโลกได้ออกกฤษฎีกลงขอให้ประเทศสมาชิกพิจารณาถึงมาตรการและบทบาทของศุลกากรในการบรรเทาสาธารณภัยซึ่งบัญญัติมาตรฐานและข้อควรปฏิบัติในการอำนวยความสะดวก การตรวจปล่อยสินค้าบรรเทาสาธารณภัยตามอนุสัญญาเกียวโต (ฉบับแก้ไข) กรมศุลกากรจึงต้องมุ่งเน้นการทำงานด้วยความรวดเร็ว ควบคู่กับการตรวจสอบข้อมูลการค้าที่จำเป็นเพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชน

ในปี 2545 กระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวงการคลังจัดตั้ง “สำนักตรวจสอบอากร” (ปัจจุบันเรียกว่า “กองตรวจสอบอากร”) โดยมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมายศุลกากรและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างระบบการจัดการที่มีความสมดุลระหว่างการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการควบคุมทางศุลกากรตามแนวโน้มของกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกรมศุลกากรได้ใช้อนุสัญญาเกียวโต (ฉบับแก้ไข) มาเป็นต้นแบบของการพัฒนาพิธีการศุลกากรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรฐานโลก โดย

มุ่งเน้นการตรวจสอบภายหลังการตรวจปล่อย และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคนิคในการควบคุมทางศุลกากรมาใช้ให้สอดคล้องกับพิธีการศุลกากรที่มีความเรียบง่าย โปร่งใส และสามารถเคลื่อนย้ายสินค้าได้อย่างรวดเร็ว

ในปี 2560 กรมศุลกากรได้มีการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติศุลกากรให้มีความทันสมัย เหมาะสม และเป็นธรรมกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น โดยมีประเด็นสำคัญต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงและเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตรวจสอบภายหลังการตรวจปล่อย รวมทั้งการกำหนดระยะเวลาการตรวจสอบ และการประเมินอากร โดยที่ปัจจุบันกรมศุลกากรได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบควบคุมทางศุลกากรให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การตรวจสอบภายหลังการตรวจปล่อยจึงเป็นระบบงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพันธกิจกรมศุลกากร และหากระบบการตรวจสอบและควบคุมทางศุลกากรมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้การจัดเก็บภาษีอากรครบถ้วน ถูกต้อง เป็นธรรม และสร้างสังคมให้มีความปลอดภัย

แนวโน้มของกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับงานศุลกากรทั่วโลกอย่างต่อเนื่องดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านโครงสร้างการทำงานที่มีลักษณะเปลี่ยนไป เกิดการทำงานในรูปแบบใหม่มากยิ่งขึ้น ตามยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพนักงานศุลกากรในปัจจุบันที่มีช่องว่างระหว่างวัย แนวความคิดและค่านิยมที่จะต้องมีความยืดหยุ่นพร้อมปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว ทุกคนต้องเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพตลอดเวลา เพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกช่วงเวลา โดยเฉพาะงานในด้านการตรวจสอบภายหลังการตรวจปล่อย ซึ่งมีความหลากหลายและเกี่ยวเนื่องกันกับงานศุลกากรด้านอื่น ๆ

นอกจากการริเริ่มระบบงานการตรวจสอบภายหลังการตรวจปล่อย เพื่อสร้างสมดุลในการอำนวยความสะดวกทางการค้าตามยุคสมัยแล้ว การตรวจสอบภาษีอากรยังแสดงถึงการดำรงความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียภาษีอากร เจ้าพนักงานศุลกากรต้องเสริมสร้างให้ผู้เสียภาษีอากรโดยสุจริตและสมัครใจที่จะเสียภาษีอากรมีความเชื่อมั่นในระบบภาษีอากร เพราะหากมีกลุ่มธุรกิจใดก็ตามที่เสียภาษีอากรไม่ถูกต้อง จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนทางการค้าและมีผลต่อความได้เปรียบเสียเปรียบทางธุรกิจ ผู้ประกอบการที่ชำระค่าภาษีอากรอย่างถูกต้องโดยสมัครใจก็จะได้รับผลกระทบทั้งด้านการเงินและ

ฐานลูกค้า ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่สามารถแข่งขันทางธุรกิจได้ในระยะยาว จึงอาจมีแนวโน้มในการไม่เสียภาษีอากร หรือ เสียภาษีอากรไม่ครบถ้วน พนักงานศุลกากรจึงต้องสร้างความเป็นธรรมโดยการตรวจสอบผู้ประกอบการที่เสียภาษีอากร ไม่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องและทันทั่วถึง นอกจากนี้ ธุรกิจการค้าที่หลากหลายในปัจจุบันยังส่งผลให้มีการพัฒนารูปแบบ การหลีกเลี่ยงหนีภาษีอากรตลอดทุกช่วงเวลา ดังนั้น เจ้าพนักงานศุลกากรจึงต้องมีเป้าหมายและพื้นฐานความรู้ในเรื่อง ของการตรวจสอบภาษีอากร โดยมีหลักการทำงานที่จะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาและเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพ การตรวจสอบ หลังการตรวจปล่อย ตั้งแต่ก่อนที่จะมีหนังสือเรียกตรวจสอบ การไต่สวนตรวจสอบ การตรวจสอบ การรายงานผลการตรวจสอบ ตลอดจนการยุติการตรวจสอบและการประเมินผล ตลอดจนความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศุลกากร

การเพิ่มศักยภาพการตรวจสอบในด้านต่าง ๆ และจากประสบการณ์การทำงานของพนักงานศุลกากร สามารถนำมา รวบรวมสรุปเป็นข้อมูลที่จะช่วยสะท้อนต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพในกระบวนการทำงานศุลกากรด้านต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม เพื่อประโยชน์ทางภาษีอากรและการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยจึงเป็นงานที่สำคัญ อย่างยิ่งในการพัฒนาระบบศุลกากรควบคู่ไปกับการแนะนำให้ผู้ประกอบการเสียภาษีอากรได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. การพัฒนาความรู้ในองค์กร สถาบันการศุลกากร ฉบับเดือน พฤษภาคม-กรกฎาคม 2548
2. วารสารกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (ฉบับพิเศษ) ปี 2549 บทบาทของศุลกากรกับการค้าระหว่างประเทศ
3. เว็บไซต์กองตรวจสอบอากร กรมศุลกากร <http://postaudit.customs.go.th/>
4. พระราชบัญญัติศุลกากรฉบับใหม่มีอะไรบ้างที่ต้องรู้ บรรยายโดย นางกฤติกา ปั้นประเสริฐ
5. อนุสัญญาเกี่ยวโตฉบับแก้ไขกับการบริหารจัดการสินค้าบรรเทาสาธารณภัย CPMU news ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนเมษายน 2563 สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์
6. Diagnostic Tool on Post-Clearance Audit (PCA) and Infrastructure, WCO, June 2015
7. Guidelines for Post-Clearance Audit (PCA) Volume I, WCO, June 2012 (updated 2018)

